

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО ИЗОБРАЗИТЕЛНО ИЗКУСТВО ЗА VII КЛАС

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Хорариум часове по учебен план:
1,5 часа седмично = 51 часа годишно.

2. Място и роля на обучението по изобразително изкуство за общообразователната подготовка на учениците от VII клас.

Учебният предмет „Изобразително изкуство“ формира художествени и общочовешки ценности. Заедно с учебния предмет „Музика“ той съставя културнообразователната област „Изкуства“.

Обучението по *Изобразително изкуство* в VII клас способства за разширяване на естетическите, творческите и емоционалните изяви на учениците.

3. Място и роля на обучението по изобразително изкуство, съотнесено към Държавните образователни изисквания (ДОИ).

Държавните образователни изисквания са основата, върху която конкретното учебно съдържание се интерпретира от учителя за създаване на модел за учебен процес. Той се подчинява на определен творчески замисъл и се ориентира към проблеми на природната и социално-културната среда.

4. Знания, умения и отношения.

Системата от знания, умения и отношения по изобразително изкуство, съотнесени към учебното съдържание, е резултат на продължителен процес на обучение.

Знанията са тази необходима основа, върху която се изграждат практически умения и отношения.

Практическите умения разкриват същността на учебния предмет „Изобразително изкуство“. Те отразяват зрителни представи и знания на учениците за околната среда.

Отношенията способстват за формиране на собствена естетическа оценка. Обучението по изобразително изкуство приобщава учениците към национални и общочовешки ценности, развива тяхната индивидуалност и способности за социална адаптация.

II. ЦЕЛИ

В VII клас обучението по изобразително изкуство включва следните по-главни цели:

- разширяване на представите за различните начини на отразяване на пространствените явления, които са свързани с историческото развитие на изобразителното изкуство;
- анализиране на специфичните особености на графичния дизайн – връзките и различията с другите визуални средства за информация и комуникация;
- диференциране на представите за реално и картинно пространство;
- мотивиране на лични позиции при обсъждане на художествени произведения.

III. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО ПО ИЗОБРАЗИТЕЛНО ИЗКУСТВО В VII КЛАС

Обучението по изобразително изкуство в седми клас е естествено продължение на предходните класове. Учебното съдържание по изобразително изкуство включва основни проблеми на:

- **Възприемане на действителността;**
- **Възприемане на изкуството;**
- **Учебно-творческа дейност.**

Очакваните резултати от обучението по изобразително изкуство включват знания и умения за:

- основни принципи на линейната и въздушната перспектива;
- строежа на формите в изобразителните, декоративно-приложните и синтетичните изкуства;
- използване на цветовите хармонии;
- пропорциите и строежа на човешкото тяло;
- прилагане на общите принципи за композиционно изграждане на произведения с изобразителен и декоративно-приложен характер.

IV. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Учебното съдържание е представено в обща за всички учебни предмети таблица, в която отделните колони имат следните особености за предмета „Изобразително изкуство“:

1. Ядра на учебното съдържание. Те включват обобщени групи проблеми за обучението в прогимназиалния етап: зрително възприятие и фантазия, изразни средства на визуалния образ, система от средства за визуална информация и комуникация, структура на художествената творба и др.

2. Стандарти на учебното съдържание. За разлика от другите учебни предмети, тук стандартите са израз на резултати през целия прогимназиален етап (V-VIII кл.), а не са само при завършване на VIII клас. Очакваните резултати за даден клас (колона 3) са общи за всички стандарти на съответното ядро.

3. Очаквани резултати по основни учебни проблеми и задачи. Учебното съдържание по изобразително изкуство не е разпределено по теми, а по учебни проблеми и задачи. Това осигурява правото на учителя сам да определя конкретното съдържание на учебната работа, включително нейното тематично съдържание, съобразено с Държавните образователни изисквания и конкретните условия на учебния процес.

4. Ключови понятия и знания на сетивно-аналитична основа. Те интерпретират особеностите на понятийния апарат по изобразително изкуство. Ключовите понятия не са нови в прекия смисъл на тази дума, но знанията за тях се разширяват във всеки следващ клас на основата на сетивното възприятие и практическа изобразителна дейност. С това се подготвя теоретическото им усвояване в гимназиалния етап.

5. Контекст и дейности. Контекстът включва конкретни начини за осъществяване на съответни дейности. В тази колона са отразени и някои специфични организационни форми за участие в изобразителна дейност или за формиране на определено отношение.

6. Възможности за междупредметни връзки. Тази колона има изключително значение за организацията и резултатите на целия учебен процес по изобразително изкуство, особено в прилагането на нови структури на учебното съдържание и съвременни методически подходи.

1.	2.	3.	4.	5.	6.
Ядра на учебното съдържание	Стандарти за учебното съдържание	Очаквани резултати по основни учебни проблеми и задачи	Ключови понятия и знания на сетивно-аналитична основа	Контекст и дейности	Възможности за междупредметни връзки
Ядро № 1. ЗРИТЕЛНО ВЪЗПРИЯТИЕ И ФАНТАЗИЯ	<p>Стандарт № 1: <u>Ученикът:</u> Наблюдава и диференцира различни елементи и визуални структури в околната среда: предмети, пространство, ситуации.</p> <p>Стандарт № 2: <u>Ученикът:</u> Използва зрителната си памет за разкриване особеностите на възприеманите обекти и явления.</p> <p>Стандарт № 3: <u>Ученикът:</u> Разграничава образи с фигуративно и нефигуративно съдържание.</p> <p>Стандарт № 4: <u>Ученикът:</u> Създава фантазни образи, като комбинира и преработва визуални елементи на реални обекти, пространство, ситуации.</p>	<p><u>Ученикът трябва да:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Разкрива и описва</i> пространствени явления, свързани с оптичните промени на линиите, формите, светлосиянката и цветовете на възприеманите обекти. • <i>Разграничава и обяснява</i> пространствените възприятия, които са обект на линейната и въздушната перспектива. • <i>Съпоставя</i> различията при възприемането на картинното и реалното пространство. • <i>Разграничава</i> изразните средства във фигурални и нефигурални структури на образи. • <i>Съпоставя</i> реални и фантазни образи и изображения на пространства и ситуации. 	<p>ПРОСТРАНСТВЕНИ ЯВЛЕНИЯ Зрително поле Зрителна точка Перспективен хоризонт Убежна точка Дистанция Въздушна перспектива</p> <p>ФОРМА видове, строеж, функции .</p> <p>СИСТЕМА НА ПЕРСПЕКТИВНО ПОСТРОЯВАНЕ реално и картинно пространство</p>	<p>На ученика трябва да се даде възможност да:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Дискутира</i> по проблеми на пространственото и композиционното изграждане на художествени произведения, създадени през различни епохи и в различни видове и жанрове. 2. <i>Усвоява</i> основни понятия от перспективата като теория за пространството в изобразителното изкуство. 3. <i>Прилага</i> най-общо системата на перспективно построяване (единството на зрителната точка, перспективния хоризонт и убежните точки) при рисуването на натюрморт, пейзаж, интериор и фигурална композиция. 4. <i>Обяснява и мотивира</i> избора си на различни варианти на пространствено изграждане. 5. <i>Създава</i> фигурални и нефигурални образи с едни и същи материали и техники и формообразуващи принципи. 6. <i>Изгражда</i> фантазни пространства с видоизменени натурни елементи. 7. <i>Създава</i> фантазни пространства и ситуации по въображение. 	<p>ГЕОГРАФИЯ И ИКОНОМИКА Използват се разнообразни природни компоненти и връзки между тях за източници на зрителното възприятие и фантазия.</p> <p>БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА Усвояват се общи понятия на художествената литература и на изобразителното изкуство – композиция, тема, сюжет, ритъм, реалност и фантазия.</p> <p>ТЕХНОЛОГИИ Разграничава се дизайнът като специфична дейност за формиране на предмети и среда в бита.</p> <p>МАТЕМАТИКА Диференцират се представите за разнообразието на двумерни и тримерни геометрични фигури и тела.</p>

<p>Ядро № 2. ИЗРАЗНИ СРЕДСТВА НА ВИЗУАЛНИЯ ОБРАЗ</p>	<p>Стандарт № 1: <u>Ученикът:</u> Усвоява особеностите на изразните средства при изграждане на различни по вид и жанр образи.</p> <p>Стандарт № 2: <u>Ученикът:</u> Комбинира изразни средства при плоскостно и обемно-пространствено изграждане на образите.</p> <p>Стандарт № 3: <u>Ученикът:</u> Интерпретира визуални образи по асоциации от различни сетива: зрителни, тактилни, слухови и др.</p> <p>Стандарт № 4: <u>Ученикът:</u> Избира и използва разнообразни материали и техники според съответната изобразителна задача.</p>	<p>Ученикът трябва да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Усвоява и разбира</i> възможностите за разнообразно комбиниране на цветове, като използва тяхното различно пространствено възприемане. • <i>Познава</i> по-важните канони за пропорциите на човешкото тяло. • <i>Разграничава</i> използването на различни композиционни елементи: композиционен център, ритъм, динамика, равновесие, контраст. • <i>Проучва и анализира</i> поредица от образи за превръщането по асоциация на едни обекти в други. • <i>Познава и прилага</i> знанията по перспектива. • <i>Усвоява и прилага</i> основни познания по структурна комбинаторика. 	<p>ХАРМОНИЯ НА ЦВЕТОВЕТЕ видове хармонии, гама, колорит.</p> <p>СИСТЕМИ (канони) за пропорциите на човешкото тяло</p> <p>ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ на композиционното изграждане</p> <p>ВИДОВЕ КОМПОЗИЦИИ в изобразителните и декоративните изкуства</p> <p>КОМПОЗИЦИОННИ ЕЛЕМЕНТИ център, ритъм, динамика, равновесие, симетрия, асиметрия, контраст.</p>	<p>На ученика трябва да се даде възможност да:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Развива и обогатява</i> цветоусещането си чрез системни упражнения в изобразителни и декоративни задачи. 2. <i>Използва</i> основните хармонии на цветовете – в топли и студени цветове, в контраст. 3. <i>Скицира</i> по натура и по памет човешки фигури, като се придържа към пропорциите на главните части на човешкото тяло. 4. <i>Разкрива</i> първоизточниците и главните елементи на орнаментите в различни произведения на българското декоративно изкуство. 5. <i>Изобразява</i> фази на последователното преобразуване на обекти по асоциации. 6. <i>Представя</i> в рисунки и пластички асоциативни интерпретации на словото – отделни думи, изречения или съчинения. 7. <i>Работи</i> с правилни модулни мрежи. 	<p>ГЕОГРАФИЯ И ИКОНОМИКА Осъзнават се връзките на архитектурата и на изобразителното изкуство с географските условия и икономическото развитие.</p> <p>ТЕХНОЛОГИИ Разграничава се дизайнът като специфична дейност за формиране на предмети и среда в бита.</p> <p>БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА Усвояват се общи понятия на художествената литература и на изобразителното изкуство – композиция, тема, сюжет, ритъм, реалност и фантазия.</p> <p>МУЗИКА Усвояват се общи понятия за изразните средства в музиката и в изобразителното изкуство.</p> <p>ФИЗИЧЕСКО ВЪЗПИТАНИЕ И СПОРТ Използват се теми и сюжети със спортно съдържание.</p>
---	---	---	--	--	---

<p>СТРУКТУРА НА ХУДОЖЕСТВЕНАТА ТВОРБА</p>	<p>Стандарт № 1: <u>Ученикът:</u> Усвоява понятия за основните видове и жанрове изобразително изкуство.</p> <p>Стандарт № 2: <u>Ученикът:</u> Разпознава разликите между произведенията на изобразителното изкуство и народното творчество.</p> <p>Стандарт № 3: <u>Ученикът:</u> Анализира характерни елементи от съдържанието и формата на художествената творба и образци от народното творчество.</p> <p>Стандарт № 4: <u>Ученикът:</u> Формира представи за историческото развитие на българското и чуждестранното изобразително изкуство по епохи, художествени направления.</p>	<p>Ученикът трябва да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Разграничава и описва</i> най-общо особеностите на монументалните изкуства, дизайна и неконвенционалните форми. • <i>Разпознава и определя</i> особености на изграждането на форма и пространство в творби на изящните и декоративно-приложните изкуства от различни исторически епохи. • <i>Формира</i> обща представа за архитектурата, изобразителното изкуство и най-известните негови представители през епохата на Възраждането в Италия, Северна Европа и България. 	<p>МОНУМЕНТАЛНИ ИЗКУСТВА</p> <p>Стенопис Мозайка Витраж Паметник Мемориал</p> <p>ХУДОЖЕСТВЕН СИНТЕЗ</p> <p>ВЪЗРАЖДАНЕ</p> <p>ПЕРСПЕКТИВА</p> <p>ТРАДИЦИОННИ ХУДОЖЕСТВЕНИ ФОРМИ</p> <p>ПРЕДМЕТЕН ДИЗАЙН</p>	<p>На ученика трябва да се даде възможност да:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Посещава</i> художествени галерии, музеи, изложби и ателиета за реклама и дизайн. 2. <i>Отразява</i> впечатленията си от творби писмено и чрез рисунки. 3. <i>Споделя</i> мнения и оценки за творби и автори от изобразителното изкуство. 4. <i>Посещава</i> ателиета на художници и работилници на майстори на народни художествени занаяти, като наблюдава и проучва творческия процес. 5. <i>Наблюдава, изследва и анализира</i> произведения на монументалните изкуства в България и по света. 6. <i>Проучва</i> албуми, каталози и други източници с произведения на изящните, декоративно-приложните и монументалните изкуства; дизайна в българското и чуждестранното изкуство. 7. <i>Проучва</i> произведения от изобразителното изкуство и архитектурата на Възраждането чрез разглеждане на албуми с репродукции. 	<p>ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИИ Разглеждат се художествени произведения от различни епохи.</p> <p>МУЗИКА Усвояват се общи понятия за изразните средства в музиката и изобразителното изкуство.</p> <p>БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА Усвояват се общи понятия на художествената литература и изобразителното изкуство – вид, жанр, композиция, тема, сюжет, ритъм, реалност и фантазия.</p> <p>ЧУЖДИ ЕЗИЦИ Разглеждат се произведения на изобразителното изкуство и на архитектурата на съответната страна и народ.</p> <p>ГЕОГРАФИЯ И ИКОНОМИКА Осъзнават се връзките на архитектурата и на изобразителното изкуство с географските условия и икономическото развитие</p> <p>ХИМИЯ И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА Формира се представа за ролята на изобразителното изкуство в борбата за екологична защита на околната среда.</p>
--	--	---	--	---	---

V. ОЦЕНЯВАНЕ – СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ.

Оценяването на резултатите от учебната работа по изобразително изкуство в прогимназиалния етап обхваща следните видове оценки:

- начална оценка – в началото на учебната година (входящо равнище);
- текуща оценка – за резултатите от отделни уроци или по-големи методически единици (дидактически комплекси);
- срочна оценка – в края на учебния срок (междинно равнище);
- годишна оценка – в края на учебната година (изходящо равнище).

Оценката по изобразително изкуство има дидактически и естетически показатели.

Дидактическите показатели се отнасят до изпълнението на поставените учебно-практически задачи и до усвояването на определени теоретични знания за изобразителното изкуство, които съответстват на Държавните образователни изисквания (ДОИ).

Естетическите показатели отразяват качествени характеристики на възрастовите и индивидуалните творчески прояви на ученика.

Оценката по изобразително изкуство е комплексна (съдържа дидактически и естетически показатели).

Цифровата оценка е задължителна и се формира по преценка на учителя, с отчитане на дидактически и на естетически фактори. При всички случаи оценката е поощрителна, в полза на ученика. Тя отразява желанието и интереса на ученика към участие в часовете по изобразително изкуство и стремежа му да развива собствените си изобразителни способности, творческо мислене и въображение.

VI. МЕТОДИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ.

При изпълнение на учебната програма по изобразително изкуство е необходимо да се имат предвид някои основни положения:

1. Учебното съдържание не е годишно разпределение; ядрата не са раздели; стандартите не са теми. От това следва, че учебната програма е изходен материал, основа за педагогическо творчество на учителя. В зависимост от конкретните условия за работа, учителят може самостоятелно да определя съдържанието, последователността, методите и организацията на уроците по изобразително изкуство, като се съобразява с Държавните образователни изисквания.

Препоръчва се в обучението по изобразително изкуство да се използват по-големи методически единици – **дидактически комплекси**. Те обединяват група уроци по общи учебни проблеми и задачи на едно или повече образователни ядра и стандарти.

2. В прогимназиалния етап се придава важно значение на междупредметните връзки. Те са предпоставка за успешна учебна работа. Същността на ядрото *Зрително възприятие и фантазия* свързва обучението по изобразително изкуство с предметите *Български език и литература, История и цивилизация*; ядрото *Изразни средства на визуалния образ осъществява връзка с Математика и Технологии*; ядрото *Система от средства за визуална информация и комуникация* се интегрира с визуалните знаци по всички учебни предмети; ядрото *Структура на художествената творба* осъществява тясна връзка с учебните предмети *Музика* и *Български език и литература*.

Засилените междупредметни връзки и нарастващото влияние на факторите на околната среда дават възможност в обучението по изобразително изкуство да се използва

организационната форма **образователен проект** с интегрално-ситуационно съдържание.

3. В обучението по изобразително изкуство е необходимо учителят да създава проблемни ситуации, които стимулират творческото мислене и мотивират творческата активност на учениците.

4. Резултатите от обучението по изобразително изкуство могат да бъдат проверявани и оценявани чрез различни **традиционни и съвременни методи и форми**: индивидуални и общи корекции, обсъждане на резултати от учебната дейност, контролни задачи, тест и др.

VII. ПОСЛЕДОВАТЕЛНОСТ И БРОЙ НА ТЕМИТЕ ЗА НОВИ ЗНАНИЯ ПО ИЗОБРАЗИТЕЛНО ИЗКУСТВО ЗА VII КЛАС

ИЛЮЗИЯ ЗА ПРОСТРАНСТВО

1. Перспективни явления – наблюдение и изобразяване.

ЦВЕТОВЕТЕ КАТО ИЗРАЗНО СРЕДСТВО

2. Гама, хармония, колорит.

ЧОВЕШКОТО ТЯЛО

3. Основни пропорции при изобразяването на човешкото тяло.

КОМПОЗИЦИЯТА В ИЗОБРАЗИТЕЛНОТО ИЗКУСТВО

4. Елементи и основни принципи на изграждане.

ИЗКУСТВОТО НА ВЪЗРАЖДАНЕТО В ИТАЛИЯ

5. Значими автори и творби.

ИЗКУСТВОТО НА ВЪЗРАЖДАНЕТО В СЕВЕРНА ЕВРОПА

6. Значими автори и творби.

ИЗРАЗИТЕЛНОСТ И ФУНКЦИЯ НА ФОРМАТА

7. Декоративно – приложни изкуства и предметен дизайн.

ИЗОБРАЗИТЕЛНИ ИЗКУСТВА И ОБЩЕСТВЕНА СРЕДА

8. Монументални изкуства, архитектура, рекламен дизайн.

БОГАТСТВО НА ФАНТАЗИЯТА

9. Фантазни преобразувания на образи, предмети, среда, ситуации.

ОБЩУВАНЕ ЧРЕЗ ОБРАЗИ

10. Изобразителни знаци и символи – системи и средства.

ИЗКУСТВОТО НА БЪЛГАРСКОТО ВЪЗРАЖДАНЕ

11. Архитектура и живопис.